

Sredi junija leta 2013 sem prejel tole pismo:

»Pozdravljeni,

Vsako sredo na Prvem programu Radia Slovenija v sodelovanju s profesorjem Janezom Kebrom pripravljamo Priimkovno delavnico – kratko rubriko o priimkih, ki se pojavljajo v Sloveniji. Naslednji teden v sredo je na vrsti priimek Prosen. V oddaji s profesorjem predstavimo kratko statistiko in izvor priimka, vedno pa v prispevek vključimo tudi kratek pogovor (2-3min.) z nekom, ki ta priimek nosi. Zato bi vas kot nosilca tega priimka prosila za nekaj minut časa. Kratek pogovor lahko posnamemo tudi po telefonu enkrat v tem ali naslednjem tednu do srede. Pogovor poteka sproščeno, zanimale bi me vaše izkušnje ali morebitno zanimanje o izvoru in nastanku tega priimka, kakšna prigoda povezana s priimkom, itd. Če bi bili pripravljene sodelovati, vas prosim, da mi pošljete kontaktno številko in morebitne termine, kdaj bi vam najbolj ustrezalo, da pogovor posnamemo.«

Lep pozdrav in podpis, ki sem ga iz vljudnosti, previdnosti in spoštovanja do gospe raje izpustil. Sicer ne gre za objavo nobene tajnosti, pa vendar.

•

Bil sem pripravljen sodelovati. Oddaja je naslednji teden potekala normalno, v redu, odgovor oz. pogovor je bil sproščen, predvsem pa zanimiv in hkrati presenetljiv. Pogovora tukaj ne morem ponoviti (obnoviti), ker je odšel v (v)eter. Bistvo o izvoru mojega priimka pa lahko povem.

•

Zanimivost v zvezi z mojim priimkom PROSEN

Spoštovani,

to delavnico dobro poznam. Obravnavane vsebine o priimkih so zelo zanimive. Ker malo pišem in se ukvarjam z astronomskim izrazoslovjem (prav zdaj ugotavljam, kako nepravilni oz. neslovenski je izraz zodiakalni; bolje je zodiakov ali zodiaški), je nekako povsem naravno, da sem se nekoliko raziskovalno tudi ukvarjal s tem, od kod izvira moj priimek.

Na prvi pogled bi lahko rekli, da moj priimek najbrž izhaja iz besede proso (vzporedni pojmi: proseno zrno, prosena slama, prosenka - ptica, ki kliče dež, itn.), saj so bili moji predniki vse od časa Jožefa II. in tudi pozneje, skoraj do konca 19. stoletja, poljedelci (bajtarji; dninarji), šele potem uslužbenci, uradniki, javni delavci, itn. Vendar pa sem odkril še eno možnost razlage izvora priimka, ki je verjetnejša. Pet generacij Prosenov imam zabeleženih do okoli leta 1790. In govorilo se je (ustno izročilo), da so Proseni prišli v naše kraje, da so bili pribežniki.

Približno ob koncu vladanja Marije Terezije naj bi iz Nemškega okolja, iz majhne vasi, imenovane *Prossen* (gl. sliko), moji predniki prišli v Poljansko dolino (v Poljane) in se tam naselili. Prvi dve generaciji sta se podpisovali še Prossen (z ostrim *s*). Pozneje, okoli leta 1850, so se preselili v Prebačevo in se začeli podpisovati že po slovensko: Prosen. Vpliv nemščine pri nas je bil tisti čas velik. To ime se je bralo po nemško bolj "pro(u)zen" in mojega starega očeta, ki je ob koncu 19. stoletja v Kranju končal nižjo gimnazijo, je to zelo motilo. Priimek je začel naglaševati na *e* (ostrivec) in ga pisal Prosén, da se pri izgovorjavi priimka natanko sliši proso in ne prozo. Naglas (poudarek) na drugem zlogu priimka smo kot zavedni Gorenjci ohranili do 1991, pa še zdaj priimek kdo naglasi na prvem zlogu, na *o*, ali kakorkoli drugače - narobe. Vse od sredine 19. stoletja skoraj do danes je bilo veliko borbe z naglaševanjem tega *e*-ja. Predvsem v času nemške okupacije. Vendar so tudi naši južni sosedi znali priimek večinoma narobe naglaševati, na primer "družje Prosene" (naglas na prvem zlogu) v JLA. Zdaj se podpisujemo brez označenega ostrivca na črko *e*. Naglas je seveda na drugem zlogu priimka.

Za izvor mojega priimka sta torej vendarle mogoči dve možnosti. Tretje, iz latinske besede *pro* (pred, prej, za), ni. Slučajno sta si imeni nemške vasice in naše žitarice skrajno podobni, se skoraj ujemata (razlikujeta se le za en *s* na istem delu besede, kar pri izgovorjavi te besede niti ne opazimo). Glede na to raziskavo jaz bolj verjamem, da je moj priimek nastal iz imena omenjene vasice, čeprav je razlaga na osnovi *prosa* povsem na mestu. Vasico *Prossen* sem odkril povsem naključno leta 2012 pri svojih 75. letih, v pojasnjevanju izvora našega priimka pa je zavzela ključno vlogo. Prej sem menil drugače.

V Sloveniji sta še: Prosenov grič 914 n.v. (pri sv. Ožboltu) in blizu domačija Prosen. Še nisem bil tam. Tu napisano velja le za moje prednike in naš priimek. Drugi Proseni imajo svojo zgodovino.

Lep pozdrav, Marijan Prosen

Vasica Prossen blizu Bad Schandau-a in reke Labe (nemško reka Elbe) v Saški (Saksonski) Švici, pokrajini JV od Dresdna.

•

Kranj - Zlato Polje, 16.10.2016